

Ιστορικό

Το πιο κάτω κείμενο ανασύρει από τη λήθη τρία από τα πιο περιπετειώδη επεισόδια της περιπλανώμενης ζωής του Οδυσσέα Ανδρούτσου...

Τα επεισόδια αυτά έλαβαν χώρα α/ στη Μενδενίτσα, β/ στη Βελίτσα της Ανω Τιθορέας και γ/ στην Ακρόπολη.

Αυτό όμως που μας ενδιαφέρει στην παρούσα αφήγηση είναι το οδοιπορικό του στη Μαύρη Τρούπα της Βελίτσας του Παρνασσού, πάνω από την Τιθορέα:

Ας δούμε περιληπτικά τα τρία αυτά επεισόδια της ζωής του Οδυσσέα Ανδρούτσου.

Το μέτωπο της ορθοπλαγιάς στην αρχή της διαδρομής.

Στη Σπηλιά του Οδυσσέα Ανδρούτσου

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Εσωτερική άποψη της Σπηλιάς.

Όπως είναι γνωστό στο Χάνι της Γραβιάς ο Οδυσσέας Ανδρούτσος με λίγους τολμηρούς άντρες είχε κλειστεί για να πολεμήσει στα ίσα τον εχθρό. Μόλις είχε απαρατήσει τα φουσατά του Αλή Πασά, στην υπηρεσία του οποίου μέχρι πριν από λίγο βρισκόταν, κατηφορίζοντας στα λημέρια της Ρούμελης.

Είναι 8 του Μάη του 1822 και οι Τούρκοι πολιορκούν το Χάνι. Το τριγυρίζουν αλλά δεν μπορούν να το εκπορθήσουν. Φέρνουν και το βαράνε με κανόνια, το συντρίβουν, αλλά ο Ανδρούτσος μάχεται με νύχια και με δόντια.

Μέχρι που ένα βράδυ δίνει το σήμα για έξοδο και σωτηρία. Το πρωί που μπαίνουν οι Τούρκοι στο μπαρουτοκαπνισμένο κι ερειπωμένο Χάνι δεν βρίσκουν παρά μονάχα σκιές και αποφάγια. Ως σκιές άλλωστε διέφυγαν ο Ανδρούτσος και τα παλικάρια του μέσα στη νύχτα.

Από την επομένη το όνομά του γίνεται θρύλος, τραβάει για τη Βοιωτία, όπου

αναλαμβάνει αρχηγός των επαναστατημένων.

Εδώ να κάνουμε μια παρέκβαση με στάση στο κάστρο της Μενδενίτσας, η διεύθυνση του οποίου ανατέθηκε στον Ανδρούτσο, τον Απρίλη του 1822.

Διασώθηκε η ατόφια επιστολή του Ανδρούτσου προς την ηγεσία του Αρείου Πάγου, η οποία έχει ως εξής: «Προς τον έξοχον Άρειον Πάγον λάβετε το γράμμα της χιλιαρχίας οπού μου εδώσατε, και στείλετε άνθρωπον διά να οικονομήση το στρατεύμα. επειδή και εγώ έχω να υπάγω εις το οσπίτι μου. τον άνθρωπον να τον στείλετε ογλίγωρα ότι εγώ το πολύ ημπορώ να σταθώ πέντε ημέρες. υγιαίνετε.

1822 Απριλίον 16 μενδενίτζα εις τους ορισμούς σας/οδυσεύς ανδρίτζου». Αυτό το γράμμα της παραίτησής του που υπογράφει ο Οδυσσέας Ανδρούτσος το στέλνει μέσα από το εντυπωσιακό κάστρο της Μενδενίτσας που ήταν το καταφύγιό του τον Απρίλη του 1822.

Η επόμενη στάση του Ανδρούτσου γί-

ΣΠΗΛΙΑ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

Κοντά στην Λειβαδιά, σε μια απόκρημνη πλαγιά του Παρνασσού, του ψηλότερου βουνού της Ελλάδας, υπάρχει μια σπηλιά, σε υψόμετρο χίλια πόδια πάνω από την πεδιάδα. Ο Οδυσσέας είχε καταφέρει ν' ανέβει ως εκεί και να την μετατρέψει σε οχυρό καταφύγιο για την οικογένεια και τα υπάρχοντά του όσο καιρό θα κρατούσε ο πόλεμος. Δεν μπορούσες να πλησιάσεις στη σπηλιά παρά μόνο με σκάλες μπηγμένες στο βράχο. Η πρώτη τέτοια ανεμόσκαλα, σαράντα πέντε-πενήντα πόδια μήκος, ήταν τοποθετημένη κολλητά στο βράχο και στερεωμένη με σφήνες. Μια δεύτερη στηριζόταν σ' έναν βράχο που προεξείχε, και διασταυρωνόταν με την πρώτη. Υπήρχε και μια τρίτη, ελαφρύτερη και πιο κοντή, που πατούσε κι αυτή σε μια φυσική προεξοχή του κομματιασμένου βράχου. Τούτη η τρίτη ανεμόσκαλα έβγαζε σε καταπακτή. Όταν άνοιγαν οι σύρτες και οι αμπάρες της καταπακτής, έβγαίνες στο θολωτό δωμάτιο των φρουρών, που στους τοίχους του ήταν ανοιγμένες πολεμίστρες για τα μουσκέτα. Κι από εκεί σ' ένα φαρδύ κι επίπεδο πλάτωμα, ογδόντα πόδια μήκος, που χωριζόταν από τη σπηλιά μ' ένα γερό τοίχο, σαν παραπέτο, ψηλό ως το στήθος και αυτός είχε επίσης πολεμίστρες με κανόνια. Το ύψος του φυσικού τόξου στο άνοιγμα της σπηλιάς είναι τριάντα πόδια πάνω από το πλάτωμα, κι έτσι το άντρο είναι ιδιαίτερα ευάερο κι ευήλιο, και μάλιστα πολύ ευχάριστο, καθώς η θέα από εκεί είναι μεγαλειώδης. Με σκαλιά ανεβαίνεις σ' ένα ακόμη ψηλότερο επίπεδο συμπαγούς βράχου, όπου μειώνεται σταδιακά το πλάτος και το ύψος της σπηλιάς, ώσπου φτάνεις στο τέρμα της. Δεξιά της μεγάλης σπηλιάς υπάρχει και μια μικρότερη, κι από δίπλα κι άλλες πολλές, μικρές σαν δωμάτια, που συνδέονται μεταξύ τους με στοές. Δεν έχουν καθόλου υγρασία, και τότε χρησιμοποιούνταν για αποθήκες και πυριτιδαποθήκες. Μια από αυτές μάλιστα την είχα μετατρέψει σε παρεκκλήσι για έναν γέρο παπά, καλύπτοντας τους τραχείς της τοίχους με ζωηρά κρεμαστά υφάσματα, εικόνες και ιερά λείψανα αγίων, που είχαν διασωθεί από τις συλλημένες εκκλησίες ολόγυρα. Το εσωτερικό τούτου του λαμπρού άντρου, με τις παράπλευρες σπηλιές, τα κλίτη και τη θολωτή οροφή του, μου θύμιζε καθεδρικό ναό, ιδίως όταν τα τραχειά του τοιχώματα απαλύνονταν στο φως του δειλινού ή στο φεγγαρόφωτο. Πάνω από το σπήλαιο πρόβαλλε επιβλητικά ο τεράστιος όγκος του βράχου. Κι αυτό που το έκανε τέλειο ήταν το πεντακάθαρο τρεχούμενο νερό του. Από τις αιώνιες χιονοσκεπαστες κορυφές έβρισκε το δρόμο του μέσα από υπόγεια περάσματα, και οι σχισμές του βράχου πάνω από την σπηλιά το φίλτραραν προτού καταλήξει σε μια ευρύχωρη στέρνα, χτισμένη στο πάνω πλάτωμα του άντρου. Αυτή η σπηλιά λοιπόν ήταν το οχυρό μας, που όταν ανέβαζες την πάνω σκάλα γινόταν απόρθητη, ακόμη και χωρίς φρουρά.

Απόσπασμα από το βιβλίο του Έντουαρντ Τρελώνη «Με τον Βύρωνα και τον Ανδρούτσο» Εκδόσεις ΘΥΡΑΘΕΝ

νεται στα λημέρια του Παρνασσού. Σε μια απρόσιτη πλαγιά της χαράδρας της Βελίτσας, πάνω στο πετροβούνι Ανατολικό βρίσκεται μια βραχοσπηλιά που χρησιμοποιήθηκε κατά τα χρόνια της επανάστασης ως καταφύγιο των κατοίκων της Τιθορέας.

Αυτή τη σπηλιά επέλεξε ο Ανδρούτσος για να αποσυρθεί με τη γυναίκα του, την αδερφή του Ταρσίτσα, τον Τούρκο Μουσταφά, αφοσιωμένο κι έμπιστο παλικάρι, τον ξακουστό Ούγγρο καβαλλάρη Κάμερον και τρεις Εγγλέζους, από τους οποίους ο ένας, ο Τρελώνη (Trelawny) θα γίνει γαμπρός στην αδερφή του.

Ανήσυχο πνεύμα ο τελευταίος, αξιωματικός του βρετανικού ναυτικού και συγγραφέας ο ίδιος, φίλος του Σέλλεϋ και του Μπάυρον, θα παίξει σημαντικό ρόλο στη ζωή του Ανδρούτσου.

Πρώτα απόλα θα του δείξει τον κίνδυνο που δεν είναι άλλος από το ίδιο το πρωτοπαλικάρο του, τον Γκούρα, ο οποίος έχει γίνει πiónι τόσο του Μαυροκορδάτου, όσο και του Κωλέτη και ψάχνει τρόπο να ξεπαστρέψει τον Ανδρούτσο. Ο Τρελώνη όμως έχει υποψιαστεί τον ρόλο του Γκούρα και μνησκει τον Ανδρούτσο να μη φύγει από τη σπηλιά. Ελα όμως που τον τελευταίο τον προγκάκει ο Καραϊσκάκης στέλνοντάς του μήνυμα πως “στις σπηλιές κρύβονται τ' αρκούδια και όχι οι λεβέντες”...

Ετσι αποφασίζει να βγει από το λημέρι – κρυψώνα του

Οι ανατολικές κορυφές του Παρνασσού Τσάρκος και Τρεις Τσούμπες.

και να παραδοθεί στη μοίρα του. Όπως την έχουν σχεδιάσει οι Φαναριώτες κι οι κοτζαμπάσπδες. Να του πάρουν το κεφάλι...

Παίρνω τον δρόμο για την Ανω Τιθορέα. Εκείνα τα χρόνια - της επανάστασης - ήταν ηρωικό κατόρθωμα να διασχίζει κανείς τη λεκάνη του Κηφισού για να φτάσει ως τα όρια της Ελάτειας. Εκεί παραφλούσε δυστυχώς ο κέρβερρος Δραχμάν-Αγάς. Όφειλε κάθε περαστικός οβολό και προσκύνημα στον ηγέτη όλης αυτής της λεκάνης, για να βγει στα μονοπάτια της Τιθορέας και της Αμφίκλειας, τους δρόμους δηλαδή του ανατολικού Παρνασσού.

Ψηλά στα δασιά μέρη του Παρνασσού, διακρίνουμε μια ιδιαίζουσα τραχύτητα στην κορυφογραμμή κι ένα απρόσιτο τόξο διέλευσης.

Το μάτι μας ακολουθεί τα πρηνή και τις παρυφές του βουνού εντοπίζοντας μια επιβλητική ακρόπολη. Παίρνουμε το δρόμο που προσεγγίζει το βουνό.

Φτάνουμε στην πλατεία του αρχαίου οικισμού. Η Τιθορέα (Βελίτσα) ήταν ο τόπος που μας καλοδεχότανε. Περάσαμε ανάμεσα από τις παλιές οχυρώσεις με τα σπουδαία τείχη. Τούτος ο οχυρωμένος περίβολος ήταν **η αρχαία Νεών** που δεν την πάτησε ποτέ Τούρκος μηδέ Πέρσης, αλλά ούτε Κέλτης ή Ούννος.

Ζυγώσαμε τον αρχαίο πλάτανο. Μια τεράστια πλεχταριά από δακτυλικές ρίζες με στριψώματα, απλώθηκαν κάτω από τα δασιά του φύλλα.

Κάτσαμε στο μέσο της πλατείας. Εκεί είδαμε κάποιους πρωτόγερους, αλλά και μερικούς απόμαχους καπεταναίους, να ρίχνουν με μανία ταπούλια στο τάβλι, ενώ από πάνω τούς ραίνανε τα πουλιά με τις ευλογίες τους...

Πάνω από το τοιχαλάκι της πλατείας ανάβρυζε μια κρήνη. Έφερνε από ένα αρχαίο υδραγωγείο νερό από τα σωθικά της ασβεστόπετρας, που, καθώς έλεγαν, ερχότανε ψηλά από τα μπεντένια του Παρνασσού.

Ζητήσαμε πληροφορίες για τα περάσματα και τη μεγάλη χαράδρα του Καχάλα. Ένας νεαρός μας κοίταξε όλο καχυποψία. “Πού θα πάτε κει πάνω. Είναι τρεις ώρες δρόμο”;

Όμως δεν έβλεπε την αγωνία μας; Μας έδειξε το δρόμο της **Καχάλας**. Το ωραίο φαράγγι που ακολουθεί το ρεύμα του ποταμού, πάνω από την Τιθορέα.

Ήπιαμε τον καφέ και ξεδιπλώσαμε τον χάρτη σημειώνοντας τις λεπτομέρειες που απαιτούσε η διαδρομή των μεγάλων αποστάσεων, επάνω στο σώμα του Παρνασσού.

Πάνω από τις κορφές είχαν μαζευτεί πλήθος σωρείτες. Ολόλευκα βαμβακερά νέφη, με καθαρά περιγράμματα, οριζόντιες βάσεις και στρογγυλεμένες προεξοχές στην κορυφή τους. Δείγμα της καλοκαιρίας που θα επικρατούσε.

Πολλά από τα σπίτια που συναντήσαμε ανηφορίζοντας είναι χτισμένα πάνω στα αρχαία τείχη και στηρίζουν τα θεμέλιά τους.

Μια όμορφη πλατεία, στο έβγα του οικισμού, σχεδιασμένη με εξώστη είναι το μπαλκόνι της Βελίτσας βλέπει τη βαθιά χαράδρα κι αποτελεί την αφετηρία της ανοδικής πορείας που κατευθύνεται στη Λιάκουρα. Διαδρομή σκληρή που απευθύνεται στους αρχαίους δρομείς που την καταπίνουν στο άψε-σβήσε.

Σταθήκαμε πίσω από τα κιγκλιδώματα ν' αναμετρηθούμε με το θεριό τοπίο. Απέναντί μας, πέρα από το χάσμα του μεγάλου ρέματος, είχαμε τις παλαιολιθικές σπηλιές. Χαραγμένες φάτνες πάνω στα τοιχώματα του φαραγγιού. Γεμάτες αρχαία οστά και νεκρικά κτερίσματα.

Ένα πινακιδάκι στην αρχή του δρόμου έδειχνε, στην ευθεία, την πορεία για τις ψηλές κορφές του Παρνασσού, τον καταρράκτη της Τρύπης και τη σπηλιά του Οδυσσέα Ανδρούτσου. Το δεξιό σκέλος οδηγούσε στο αισθητικό δάσος που αποκαλείται Καστράκι.

Η θρυλική σπηλιά του Ανδρούτσου βρίσκεται στη δεξιά πλευρά της ορθοπλα-

Η προτομή του Ανδρούτσου στην ομώνυμη πλατεία της Ανω Τιθορέας

Η χαράδρα της Βελίτσας και στο βάθος η
κοιλάδα του Κηφισού.

Το εκκλησάκι του Αν-Γιώργη, στα μισά της διαδρομής.

γιάς, καθώς ανηφορίζουμε, κοντά στον Αν Γιώργη, σε ένα από τα πολυάριθμα στόμια, στα οποία λημέριαζε ο αγωνιστής.

Από πάνω μας κιάλας ξεδίπλωνε, το παλιόβουνο αυτό της Λοκρίδας, πτυχές καθλωτικών βράχων, ξέφτια και αγριλίδες σωρό.

Πήραμε βαθιά ανάσα και βρεθήκαμε μεμιάς μέσα στον αρχικά φαρδύ διάδρομο της Βελίτσας. Από κει και πάνω είχαμε να μετρήσουμε ένα απίστευτο υψόμετρο σκληρής πορείας έως τη Λιάκουρα.

Ολόκληρο το μέτωπο της επιβλητικής χαράδρας της Βελίτσας είναι μια χαρακτηριστική βαθιά και επιμήκης τομή από διαρκή πετρολίβαδα και εντυπωσιακές σφαιρές, αλλά και ένα εκπληκτικό σύνολο από ορθοπλαγιές που ανοίγουν το τεράστιο μπούστο τους αμέσως μετά την πρώτη έξοδο από την Τιθορέα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η χαράδρα της Βελίτσας μοιάζει με βαθιά χωρίστρα στο γυμνό κεφάλι του Παρνασσού που στη

βόρεια τούτη εκδοχή του επιστέφεται από τον Τσάρκο, τις Τρεις Τσούμπες και τη Λιάκουρα. Οι δυο πρώτες κορυφές, βρίσκονται αριστερά της Βελίτσας και η τρίτη από τα δεξιά της.

Εμείς όμως αναζητούμε τη σπηλιά του Ανδρούτσου. Σε αυτή θα λημεριάσουμε απόψε, παρέα με το άγριο τσακάλι της Παρνασσίδας.

Δρόμο παίρνουμε και δρόμο αφήνουμε πίσω μας. Το μονοπάτι για τη σπηλιά δεν είναι παίξε γέλασε. Απαιτεί κουράγιο, δυνάμεις και υπομονή. Χώρια τις αναρριχητικές ικανότητες. Γιατί θέλει κι από δαύτες.

Η σπηλιά βρίσκεται σε δυο ώρες απόσταση, με τα πόδια, από την Ανω Τιθορέα, πάνω σε απόκρημνο ασβεστολιθικό βράχο. Υπάρχει σκάλα με σιδερένια σκαλοπάτια για να εισχωρήσει κανένας εκεί μέσα και ανοίγματα που μοιάζουν με δωμάτια, κατάλληλα επεξεργασμένα, ώστε να δέχονται επισκέψεις.

Οικοδεσπότης ο Οδυσσέας Ανδρούτσος

Το χιονισμένο μονοπάτι στα ψηλώματα της διαδρομής.
Άποψη της Μονής Παναγίας Οδηγήτριας και του Κηφισού από το ύψος της σπηλιάς.

Πλησιάζοντας στην Σπηλιά του Ανδρούτσου ξεφυτρώνουν πλήθος βραχοσπηλιές, όπου κρυβόντουσαν οι Βελιτώτες.

Η σκάλα ανόδου στην Σπηλιά του Ανδρούτσου.

που κρύφτηκε εδώ με την οικογένειά του και μαζί με τον γαμπρό του τον Βρετανό Τρελώνυ.

Αλλά σε αυτή την ιστορική σπηλιά είχαν βρει καταφύγιο δυο χιλιάδες Βελιτωτές, για να γλιτώσουν από τη μανία του Μεχμέτ Ρεσίτ.

Αυτά το 1822, λίγο πριν εγκατασταθεί ο Ανδρούτσος εδώ, καθώς την έκαμε μόνιμη κατοικία του, αφού ήταν απόρθητη αλλά και παρατηρητήριο που επισκοπούσε ολόκληρο τον κάμπο της Λοκρίδας. Χώρια που είχε ανεβάσει ως την Τρούπα κι ένα δυο κανόνια...

Εκεί έζησε ο Ανδρούτσος για παραπάνω από δυο χρόνια πριν την εγκαταλείψει για να ακολουθήσει τον Γκούρα που εκτελούσε διαταγές του άθλιου γκουβέρνου των γραφιάδων και τον πήγε πρώτα στη Μονή Οσίου Λουκά κι από κει στο μοναστήρι του Οσίου Σεραφείμ, στο Δόμβρο (τη Δόμβραινα) της Βοιωτίας, απόπου ο Γκούρας, αυτό το πληρωμένο καθήκι του ανθέλληνα Μαυροκορδάτου τον οδήγη-

σε στη φυλακή της Ακρόπολης. Εκεί τον περίμενε ο θάνατος...

Τον περίμεναν οι διάφοροι Κωλέτηδες, οι κοτζαμπάσπδες κι οι Φαναριώτες, αλλά και πολλοί οπλαρχηγοί που τον ζήλευαν και τον κατηγορήσαν για συνδιαλλαγή με τους Τούρκους, τον φυλάκισαν τον βασάνισαν και τον ρίξαν - ένα ανθρώπινο σακί μέσα σε τσουβάλι - από τον βράχο της Ακρόπολης, για να πεθάνει μαρτυρικό θάνατο ο γενναιότερος υπερασπιστής του λαού και των δικαίων της επανάστασης...

Κι όλα αυτά με εντολή του πρωτοπαλικάρου του Ιωάννη Γκούρα, που εκτελούσε διαταγές του Μαυροκορδάτου και του Κωλέτη...

Χειμερινή ανάβαση στην σπηλιά του Ανδρούτσου

Είναι εντυπωσιακή τόσο η διαδρομή, όσο και η θέση της θρυλικής σπηλιάς που πήρε το όνομα του Οδυσσέα Αν-

Η είσοδος της σπηλιάς με την ενημερωτική πινακίδα.
Φεγγίτες μέσα στη σπηλιά.

Η θέα του Κηφισού μέσα από τη σπηλιά.

δρουτσου.

Κι ενώ η πορεία της διαδρομής είναι για όλους, ωστόσο η ανάβαση στη σπηλιά με τα σημερινά δεδομένα ενέχει κάποιους κινδύνους... Κινδύνους που έχουν να κάνουν με την αναρρίχηση στο στόμιο της σπηλιάς από διπλή σιδερένια σκάλα που είναι σκουριασμένη κι επισφαλής.

Η διαδρομή στη σπηλιά του Ανδρούτσου έγινε το Νοέμβριο του 2014. Το **Σάββατο 20 του Φλεβάρη του 2021** επαναλήφθηκε, με συνθήκες κάθε άλλο παρά ευνοϊκές.

Η τωρινή προσέγγιση με όλα τα απρόοπτά της έχει ως εξής:

Ξεπερνώντας τους σκοπέλους της μετακίνησης δεν υπολογίσαμε – ή μάλλον υποβαθμίσαμε τον ύπουλο παράγοντα του καιρού, ο οποίος είχε εξαντλήσει την αυστηρότητά του λίγες ημέρες νωρίτερα πνίγοντας τη χώρα με τη βαριά κάπα του χιονιού.

Ευτυχώς είμασταν εξοπλισμένοι με ισοθερμικά, αδιάβροχα, άρβυλα και μπατσούνι.

Έκαμα υπολογισμούς επί χάρτου. Η σπηλιά βρισκόταν σε υψόμετρο γύρω στα χίλια μέτρα, αλλά η πρόσοψή της επί της ορθοπλαγιάς του Ανατολικού όρους είχε μεσημβρινή κάτοψη, με συνέπεια να τη βλέπει ο ήλιος πολλές ώρες τη μέρα και να έχει, κατά προσέγγιση, λιώσει τον μεγάλο όγκο του χιονιού.

Έτσι η απόφαση που πήραμε ήταν να προχωρήσουμε. Βγήκαμε από την πλατεία του Ανδρούτσου, στο επάνω μέρος του όμορφου χωριού παίρνοντας το γραφικό μονοπάτι για τα ψηλώματα. Σε ελάχιστα μέτρα το μονοπάτι διχάζονταν, με τον δεξιό κλάδο να ανηφορίζει για το αισθητικό δάσος του Καστρακίου και τον αριστερό να τραβάει για τη σπηλιά του Οδυσσέα Ανδρούτσου.

Τίποτα δεν προοιωνίζε τη συνέχεια της όμορφης ανοδικής πορείας του μονοπατιού. Για μισή ώρα η στράτα ήταν στεγνή και βατή. Σαν φτάσαμε όμως στο εξωκλήσι του Αϊ-Γιώργη, μια ώρα περίπου από την αφετηρία, το πλάτωμα της εκκλησιάς ήταν όμορφα πιτσιλισμένο από λεπτές

στρώσεις χιονιού και πράσινα μπαλώματα χλόης.

Λίγο πιο πάνω άρχιζε το μέτωπο της λάσπης. Τα άρβυλα κολλούσαν στην πηχτή μάζα της και δύσκολα ξεκολλούσαν. Η πορεία μας άρχισε να γίνεται προβληματική, αλλά όχι αδύνατη. Η λάσπη είχε σχέση με το χιόνι που έλιωνε και τούτο φαινόταν καθαρά. Έτσι λοιπόν βρεθήκαμε στο μέτωπο της λασπομαχίας που δεν την υπολογίσαμε.

Ωσου σιγά – σιγά άλλαξε το πάτωμα της στράτας. Η λάσπη πήρε να λιγοστεύει και στη θέση της έκαμαν σταδιακή κατοχή οι καθαρές και αφράτες τούφες του χιονιού. Γρήγορα όμως ανέβηκε το ύψος του χιονιού με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η προώθησή μας. Ταυτόχρονα μπήκαμε και σε στενή λαγκάδα με πουρνάρια που ήταν σκεπασμένα από το χιόνι. Οι πατωσιές γινόντουσαν όλο και πιο βαριές. Το κάθε βήμα βούλιαζε σε ανεξίτηλο και αινιγματικό βάθος. Όμως κερδίζαμε αργά αργά ύψος και η σπηλιά που πλέον διακρίνονταν ψηλά σε μια εναέρια πατούρα του πανώριου βράχου, μας έδινε τη βεβαιότητα ότι πλησιάζαμε τον στόχο. Αλλά ο στόχος παρέμενε απλησίαστος και άλλο τόσο απόμακρος και δυσανάβατος.

Η χαράδρα τη Βελίτσας όλο και βάθαινε, ενώ οι κορφές της Λιάκουρας παρέμεναν βιδωμένες στην αστραφτερή κρούστα του χιονιού. Τα κορδελάκια στα δέντρα ήταν τα μόνα δείγματα της διαδρομής μας για τη σπηλιά. Αλλά το χιόνι βάθαινε και βάραινε τα βήματά μας. Ο Δημήτρης ως πιο ευέλικτος προχωρούσε μπροστά και ξεμακρύνθηκε. Τον έχασα από τα μάτια μου κι από τον ζωτικό μου χώρο. Εβαλα φωνή, αλλά ήταν φωνή βοώντος. Δεν εισακούστηκα. Έτσι πήρα να συνεχίζω τον δρόμο μου πεισιμωμένος να τον προλάβω. Όμως πατούσα το ένα σκέλος και ξεβίδωνα το άλλο. Μ' έπαιρνε κάμποση ώρα για να προωθήσω το σώμα μου και να προωθηθώ για δέκα είκοσι μέτρα. Εκεί πάνω - κάτω στις δυο ώρες πορείας, ένιωσα τον πρώτο πάγο να εισχωρεί στα δάχτυλα του δεξιού ποδιού. Σχεδόν αμέσως ο πάγος επεκτάθηκε σε όλα τα

δάχτυλα κι αμέσως μετά μούδιασε όλη η πατούσα. Το ίδιο συνέβη λίγο αργότερα και με το αριστερό σκέλος.

Πατούσα με δυο ξένα πόδια που έτσι κι αλλιώς ήταν παραδομένα στο ψύχος. Στο υπόλοιπο σώμα τα πράγματα κυλούσαν κανονικά. Δεν υπήρχε όχληση σε κανένα από τα μέλη του κορμιού. Το κεφάλι ήταν προστατευμένο, το στήθος ανέπνεε κανονικά, η καρδιά δούλευε ρολόι και οι κλειδώσεις με τους τένοντες τον χαβά τους. Αυτό όμως κι αν ήταν η εξαπάτηση των ποδιών. Η καλή δηλαδή λειτουργία των άλλων οργάνων εξαπάτησε τη λειτουργία των ποδιών. Νόμισα ότι μπορώ να συνεχίσω, μια και βρισκόμουν κοντά στην πηγή του νερού. Τη σπηλιά θέλω να πω του Ανδρούτσου.

Τίποτα πιο απατηλό όμως από την προσδοκία αυτή. Δοκίμασα να κουνήσω τα δάχτυλα των ποδιών. Ακίνητα, σχεδόν αναίσθητα σα νεκρά. Σταμάτησα. Ανακά-

θισα σε ένα στεγνό βραχάκι κι έβγαλα τα παπούτσια. Τα δάχτυλα, δίχως να είναι βρεγμένα, είχαν κοκαλώσει. Προφανώς από το ψύχος. Δεν ήθελε και πολύ να μουλιάσουν και να αναισθητοποιηθούν. Τα έτριψα για λίγο, αλλά δεν υπάκουσαν ούτε στις προστριβές ούτε στις αισθητήριες μαλάξεις.

Τρομοκρατήθηκα. Αυτό ήταν βρε το κρουπάγημα των φαντάρων του σαράντα, στα βουνά της Αλβανίας; Ναι! Αυτό ήταν. Κι άρχισαν τα όνειρα κι οι εφιάλτες να παίρνουνε φωτιά...

Στη σπηλιά φτάσαμε με συνθήκες πολικές, αλλά βέβαια η ικανοποίηση περισσεύει...

Χαλάλι το κρουπάγημα...

Απόσταση Βελίτσα – Μαύρη Τρύπα: 4 χλμ
Διάρκεια: +- 2 ώρες
Υ. Δ: 600 μέτρα.

Άποψη του χιονισμένου Παρνασσού από το χείλος της Σπηλιάς.

